

ACC. N:R M. 14834:1-5

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Frans Mårtensson, Brantevik*
Härad: *Järrestad* Berättare: " "
Socken: *Ö. Nöbbelöv* Berättarens yrke: *f. d. lantbrukare*
Uppteckningsår: *1960* Född år *1877* i *Ö. Nöbbelöv*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

36 ästsel don. s. 1-5.

N. No. 169.

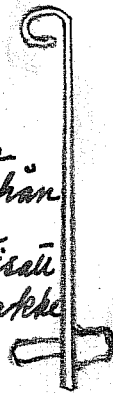
På vår ort har alltid bogträna kallats bogträna. Putor-
na under bogträna kallas mest putor, men kan-
ske också lokor i somliga fall. Bogträna liknas
mest fig. 2. Anordningen för bröstremmen är
likt fig. järnbeslag med öglor i å båda bogträna
genom vilka bröstremmen trådes, eller också
järnkrokar med järnlänk. Skankremmen är
fästad i likhet med fig. 2. Något lägre än fig.
2 visar. Draglåsren är fästade med järnbeslag
på bogträna i likhet med fig. 2. Bogträna är
halvrunda med förfjockning på mitten. Fästa
bogträna ha förekommit, men ej så allmänt.
Till arbetsrelat användes lösa lokor eller selkran-
sar, som de också kallas. Fästa stoppningar
på bogträna användes endast på stafrelat.
Utom lokor och selkranisar heter det även
bossor. Jag skulle ha att den lösa putan varit
i bruk sedan en 75 år tillbaka och att stopp-

ningen kommit i bruk något senare. Tutor, såväl som stoppning har nog sitt ursprung från herregårdarna. Lösputan var konstruerad i ett stycke, med tunnare stoppning på mitten där den böjdes över manken, så var den fästad kring bogträna med remmar, som knäpptes runt de samma. Men remmtampar användes också som då spikades fast i bogträna. Lösputor med form av en krans, med tjock valk fram till användes i regel bara till stalselar. Materialet utgjordes av tunt läder på yttersidan. Innersidan kunde utgöras av grov domstik, eller mollskin. Gärde det stalselar var innersidan av något gult löddigt tyg.

2) Däckel. Däckeln ligger över hästens rygg upp till manken. Däckeln består av två putor sammanhängande med ett brett grovt läder, eller som mest uppåt landet, med en järnbygel

Däckeln kan också utgöras av en bred järnskena överklädd med läder. Det hela har nägorunda form efter hästens rygg och sidor. På sådana däcklar är också undersidan klädd med en tunn pelta. Däcklar av trä, ben eller horn, höra nog till en tid som ligger mer än hundra år tillbaka. Remmar från däckeln ned i dragsyljorna kallas sidelädet. Remmar mellan behet och däckel kallas uppsittningsflyglar och användas endast på stalselar. Förbindelstänken mellan skakeln och dragdragsylan kallades om den var av järn, för selöra. Var det en läderrem kallades den för skakelrem. Selöra användes endast på enklare seldon. Remmen från däckeln till hästens svans och runt denna kallas rumpelär eller ländstykke och förekommer endast på stalselar. Hinderflyg användes egentligen endast till giggselar.

3) Hinderflyget, en bred läderrem, fastknäppes i seldens

Selöra sedd
ovanifrånSelöra
sedd från
sidan
med isäll
selakateke

dragstijor löper så runt hästens båda ridor och bakända och hålles uppe av två remmar på vardera hästens ridor som äro fasta i rumpstället. Ett lager av dragtådet går förbi dragstijan och hindrar därmed denna från att skava hästen. Huvudlaget kallas egentligen för huvudstol. Betsel anses mera som ridlyg, vilket också kallas fräns eller alla rättast handar. Den del av huvudstolen som lägges i hästens mun kallas bettet eller mita. Tömmen består av bakstyglar och framstyglar. Korstyglar för parkästar kommo tidligen i bruk under första hälften av 1800 talet. Innan kors-tömmar kommo i bruk använde man partömmar som fästades i yffersidorna på hästarnas betsel. Tömmen som sammanband hästarna kallades melstöm. Enkla partömmar användes på sin tid både vid lastkörning och vid körning för jordbruksredskap.

Att leda hästen i grimskaffet förekommer bara
 då unghästen skall köras in och vänjas.
 Det har nog hänt att körkarlen ridit under
 körningen. Men detta har varit då ^{man} skullat
 vänja en gammal kavallerihäst. Jäldre tid
 användes mycket bingesele, men ej på senare
 år. Bröstselen, bröstban ett flera lager tjockt läder,
 där innersta laget kunde ha en bredd av omkring
 15 cm. De yttre lagren något smalare, gick från drag-
 silja till dragsilja runt hästens bröst. Från vardera
 sidan däckeln gick en rem som snett fram i bröst-
 ban för att bära upp densamma. Mitt fram i bröst-
 ban kall en större ring genom vilken stångkopp-
 larna trädde. Övrigt var bröstselen lik bogbrösts-
 selen. Frotterselar användes utslutande som spatselar.
 Bjällerkransar och klockor användes endast
 vid slädåkning. På bjällerkransarna kunde sitta
 fastgjorda ända till 7 malnklockor på varje krans.
 Jag minns en lantbrukare som hade 7 klockor av det

större slaget. Så dessa bjällerkransar var
 i bruk och värdet var vackert. höides de på 5 km.
 avstånd